

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

Περικλέους Σταύρου 31
34100 Χαλκίδα
Τ: 2221-300524 & 6937016375
F: 2221-300524
@: chalkida@diakrotima.gr
W: www.diakrotima.gr

Προς: Μαθητές Α, Β & Γ Λυκείου / Κάθε ενδιαφερόμενο

Αγαπητοί Φίλοι

Όπως σίγουρα γνωρίζετε, από τον Ιούνιο του 2010 ένα νέο **«ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ»** λειτουργεί και στη Χαλκίδα. Στο Φροντιστήριό μας, κάνοντας χρήση **πρωτοποριακών εκπαιδευτικών μέσων**, το «Σύστημα ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ» γίνεται «Σύστημα Επιτυχίας»!

Κάποια από τα βασικά σημεία υπεροχής των Φροντιστηρίων **ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ** είναι τα εξής:

- **Ευρεία χρήση** διαδραστικού πίνακα
- **Εξειδικευμένοι καθηγητές** επιλεγμένοι με τις πλέον αυστηρές μεθόδους
- **5μελή τμήματα** αντί για τα συνήθη πολυμελή τμήματα των φροντιστηρίων
- **60λεπτο μάθημα** και όχι 45λεπτο
- **Βοηθήματα εκδόσεων ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ** που προσφέρονται στους μαθητές μας

Εκτός όλων αυτών των πλεονεκτημάτων, οι μαθητές μας προετοιμάζονται για τις πανελλήνιες εξετάσεις ήδη από την Α Λυκείου, με τον τρόπο που διεξάγονται τα διαγωνίσματά μας. Η διαδικασία ξεκινά με την αποστολή του «Τετραδίου Ύλης» από τα Κεντρικά μία εβδομάδα πριν το καθορισμένο διαγώνισμα, ώστε να γνωρίζουν όλοι (διεύθυνση, καθηγητές και μαθητές) την εξεταστέα ύλη. Στη συνέχεια, την Παρασκευή το βράδυ πριν το διαγώνισμα αποστέλλονται από την Κεντρική Διοίκηση τα θέματα των διαγωνισμάτων του Σαββάτου, τα οποία φυσικά είναι άγνωστα και κοινά για όλα τα φροντιστήρια ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ.

Φανταστείτε λοιπόν, ότι οι μαθητές μας εξοικειώνονται ήδη από την Α τάξη του Λυκείου με την ιδέα των Πανελληνίων εξετάσεων αφού γράφουν σε όλη την Ελλάδα, κοινά και άγνωστα θέματα, σε κοινή ύλη, κοινή ημέρα και κοινή ώρα!

Στη συνέχεια, ακολουθεί το Τετράδιο Ύλης του Διαγωνίσματος, μαζί με κάποιες σελίδες από το βιβλίο μας, στις οποίες θα βρείτε ιδέες για ανάλυση κάθε θέματος. Για οποιαδήποτε απορία έχετε μπορείτε να επικοινωνήσετε με το Φροντιστήριο στα τηλέφωνα και το e-mail που υπάρχουν πάνω δεξιά.

Τέλος, θα χαρούμε πολύ να σας δούμε από κοντά, προκειμένου να ενημερωθείτε εσείς και οι γονείς σας για τα προγράμματα σπουδών μας και να ωφεληθείτε από τις προσφορές μας ενόψει της νέας σχολικής χρονιάς.

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

Απόστολος Κηρύκος
Χημικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.
MSc Marketing & Communication A.U.E.B.
Διεύθυνση **ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ** Χαλκίδας

ΔΕΛΤΙΟ ΕΞΕΤΑΣΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

ΤΑΞΗ Α ΛΥΚΕΙΟΥ	ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 19/02/2011
ΜΑΘΗΜΑ : ΕΚΘΕΣΗ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΘΗΓΗΤΗ: ΚΟΥΚΟΥΒΕΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	
ΒΙΒΛΙΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ – ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ: – Μ.Μ.Ε. – ΔΙΑΛΟΓΟΣ / ΑΞΙΑ ΔΙΑΛΟΓΟΥ – ΠΡΟΤΥΠΑ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ	
	ΘΕΩΡΙΑ: 1. Αξιολόγηση επιχειρημάτων 2. Τομείς αναζήτησης υλικού 3. Περίληψη	

Για την άριστη προετοιμασία ενός διαγωνίσματος απαραίτητη είναι η γνώση όλων των ασκήσεων που περιέχονται στο σχολικό και στο φροντιστηριακό βιβλίο ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ στα κεφάλαια που περιλαμβάνονται στην παραπάνω εξεταστέα ύλη. Κατ' ελάχιστον όμως απαραίτητη κρίνεται η γνώση των παραπάνω προτεινόμενων ασκήσεων.

Σας Ευχόμαστε Καλή Επιτυχία!

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΤΡΕΙΣ ΓΕΝΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Α ΓΕΝΙΑ: Ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Στοχεύουν στην προστασία του ανθρώπου από το φόβο και τον περιορισμό της εξουσίας των ισχυρών και του κράτους. Προσδιορίζουν το ρόλο του ατόμου ως πολίτη στο πλαίσιο της αστικής κοινωνίας(ελευθερία, ισότητα, ελευθερία λόγου, ανεξιθρησκία, προστασία ανθρώπινης ζωής, δικαιοσύνη, κα).

Β ΓΕΝΙΑ: Οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Είναι αποκτήματα των κοινωνικών κινήματων, στοχεύουν στην προστασία του ανθρώπου από τη στέρηση και επιδιώκουν την επιβολή θετικών υποχρεώσεων από την πλευρά του κράτους προς τους πολίτες. (ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, βελτίωση συνθηκών εργασίας, μείωση ωραρίου, κοινωνική ασφάλιση, εθνική αυτοδιάθεση, ισότητα φύλων).

Γ ΓΕΝΙΑ: Σύνολο κανόνων που είναι υπό εξέταση για την προστασία των ανθρώπων από την οικολογική καταστροφή, τη λαθρασμένη ή επικίνδυνη χρήση της τεχνολογίας- της επιστήμης, την παγκοσμιοποίηση. (καθαρό περιβάλλον, αξιοποίηση φυσικών πόρων, περιορισμός κινδύνων από πυρηνική ενέργεια και τοξικά απόβλητα).

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

1. Διατροφικό πρόβλημα: υποσιτισμός μεγάλου τμήματος του πληθυσμού.
2. Λειψυδρία: έλλειψη καθαρού- πόσιμου νερού.
3. Πρόβλημα στέγασης: εκατομμύρια άνθρωποι κατοικούν σε παραπήγματα.
4. Απουσία ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εξάπλωση μολυσματικών ασθενειών .

5. Γενοκτονίες. Προσφυγιά.
6. Αυταρχικά, ολοκληρωτικά καθεστώτα, διώξεις, βασανιστήρια, δολοφονίες πολιτικών αντιπάλων.
7. Σύγχρονες μορφές δουλείας (εμπόριο λαθρομεταναστών, γυναικών, εμπόριο μικρών παιδιών για υιοθεσία, εργασιακή εκμετάλλευση, εμπόριο οργάνων)
8. Ρατσισμός
9. Αναλφαβητισμός

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

1. Αισθητική κακοποίηση και υποβάθμιση- ρύπανση και καταστροφή φυσικού περιβάλλοντος.
2. Εκφυλισμός της δημοκρατίας: αναξιοκρατία, πελατειακές σχέσεις, διαφθορά.
3. Παραπληροφόρηση από τον έλεγχο των ΜΜΕ= χειραγώγηση της σκέψης και της συμπεριφοράς του ατόμου.
4. Παρακολούθηση της ιδιωτικής ζωής, έλεγχος των προσωπικών δεδομένων από το κράτος ή τις ιδιωτικές εταιρείες.
5. Φαινόμενα ρατσισμού.
6. Αύξηση της βίας και εγκληματικότητας= ανασφάλεια των πολιτών.
7. Απάνθρωπες συνθήκες κράτησης σε σωφρονιστικά καταστήματα.
8. Άθλιες συνθήκες ζωής πολλών οικονομικών μεταναστών, προσφύγων κ.α.= εκμετάλλευση, απουσία ασφάλειας.
9. Ανεργία ή σύγχρονη εργασία: αδυναμία επιβίωσης, πιεστικό ωράριο, φόρτος εργασίας, απουσία κοινωνικής ασφάλισης, παραβίαση συμβάσεων.
10. Σύγχρονες μορφές δουλείας.
11. Πολιτιστική αλλοτρίωση, επικράτηση διεθνούς πολιτιστικής βιομηχανίας(πολιτιστικός ιμπεριαλισμός).

Ανθρώπινα Δικαιώματα

I. Ορισμός-Περιεχόμενο: Η ιδέα των δικαιωμάτων του ανθρώπου: Παραδοχή ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν αξίωση προστασίας ορισμένων θεμελιωδών αγαθών συνεπεία της ανθρώπινης ιδιότητάς τους και μόνο (ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης...).

ΑΤΟΜΙΚΑ-ΠΟΛΙΤΙΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ (Ελευθερία, Δικαιοσύνη, Ελευθερία λόγου και συνείδησης, Προστασία των αμάχων και αδύναμων σε καιρό πολέμου, το δικαίωμα στη μόρφωση, στην εργασία, στην ασφάλεια)

II. Ιστορική αναδρομή: Μακραίωνι αγώνες, θυσίες πολλών ανθρώπων.

-Η αρχαία σοφιστική και το μήνυμα της δημοκρατίας

-Ο Διαφωτισμός, η Αμερικανική διακήρυξη της δημοκρατίας, η Γαλλική επανάσταση και η διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη, ο σοσιαλισμός, η οικολογία.

III. α)Επιχειρήματα: -Ανθρωπισμός: Ο άνθρωπος αξία μοναδική, αναντικατάστατη, δεν επιτρέπεται να θυσιάζεται εν ονόματι οποιασδήποτε σκοπιμότητας.

-Πολιτισμικό επιχείρημα: Κάθε πολιτισμός – ανθρώπινο δημιούργημα, αξία καθεαυτήν, απαιτεί σεβασμό.

-Η μοναδικότητα του ατόμου και η αξία των ατομικών επιλογών.

-Η μοναδικότητα του ατόμου και η αξία των ατομικών επιλογών.

-Η αυτοδιάθεση των εθνών.

β) Αντεπιχειρήματα – Προβλήματα: - Η χρήση και η κατάχρησή τους από τους ισχυρούς της γης.

-Νομιμοποίηση εισβολών

-Προάσπιση των δικών τους συμφερόντων στο όνομα της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (βλ. εισβολές στο Βιετνάμ ή το Αφγανιστάν)

-Ανάμειξη στα εσωτερικά άλλων χωρών

-Ο πολιτιστικός ιμπεριαλισμός.

Συμπέρασμα: Τα αντεπιχειρήματα και οι αντιρρήσεις που εγείρονται (καταγγελίες για εξαπάτηση, εκμετάλλευση και αδικία) δεν έχουν νόημα παρά μόνο εφόσον στηρίζονται σε μια αντίληψη περί δικαίου που είναι όμοια με εκείνη που εκφράζουν τα δικαιώματα του ανθρώπου, δεν αφορούν την αξία τους, αλλά τους τρόπους και τις δυνατότητες κατοχύρωσής τους.

Συνέπειες (Θετικές): Αν προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα:

Τα άτομα ζουν, δραστηριοποιούνται ελεύθερα και έχουν αξιοπρέπεια και ασφάλεια.

Ελεύθερη έκφραση ιδεών και πολιτικών πεποιθήσεων

Οι σχέσεις των ανθρώπων μεταξύ τους και των πολιτών προς το κράτος γίνονται αρμονικές και αποδοτικές.

Επικρατεί στην κοινωνία και στην πολιτεία ομόνοια, ειλικρινής συνεργασία, κατανόηση και λείπουν οι καχυποψίες και οι αντιθέσεις.

Επικρατεί τους πολίτες, στην κοινωνία και το κράτος πνεύμα γαλήνης, δημοκρατικότητας, ελευθερίας και ενδιαφέροντος για τα κοινά

. Αρμονική κοινωνική συμβίωση.

Αρνητικές συνέπειες: Αν τα ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται:

Περιφρονείται η αξία «άνθρωπος» και εξευτελίζεται η προσωπικότητά του.

Χάνεται η αξιοπρέπεια και η ελευθερία του ανθρώπου. Επικρατεί δυσπιστία και καχυποψία.

Λείπει η συνεργασία, η κατανόηση, η αλληλεγγύη.

Δημιουργείται άνιση κατανομή αγαθών.

Προκαλείται έλλειψη εμπιστοσύνης στο συνάνθρωπο.

Μειώνεται το κύρος της χώρας στο εξωτερικό και το εξωτερικό.

Αναστατώνεται η ατομική, οικονομική και κοινωνική ζωή και αναστέλλεται η πρόοδος και η κοινωνική ανάπτυξη.

Δημιουργούνται αισθήματα μισαλλοδοξίας.

Επικρατεί αναρχία, βία και εκμετάλλευση.

Προτάσεις

Ανθρωπιστική παιδεία, καλλιέργεια ανθρωπιστικών αρχών (δικαιοσύνης, συνεργασίας, αλήθειας, αλληλεγγύης).

Παγκόσμια προσπάθεια για την ίδρυση νέων διεθνών οργάνων για την καταστολή των παραβιάσεων.

Δημοκρατικοποίηση και αποκέντρωση των εξουσιών του κράτους.

Κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων.

Κατάλυση των ανελεύθερων καθεστώτων και εγκαθίδρυση της δημοκρατίας.

Αγώνας για την επικράτηση των αξιών της ζωής.

Επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων (ανεργία, ναρκωτικά)

Ο ρόλος του ΟΗΕ και των διεθνών οργανισμών. Τα προβλήματα της λειτουργίας εθνικοπολιτικών συμφερόντων, που αναιρούν την ουδετερότητά του.

Οι οργανώσεις της υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Διεθνής αμνηστία): Σαφώς πολύ περισσότερο ακέραιες και «υπεράνω υποψίας» σε σύγκριση με τον ΟΗΕ, η δύναμή τους όμως και η εμβέλειά τους πολύ μικρότερη.

Η τεράστια δύναμη των Μ.Μ.Ε. Δύναμη επιρροής και διαμόρφωσης συνειδήσεων. Το πρόβλημα της ελεύθερης λειτουργίας τους.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Αίτια της μετανάστευσης:

- Χαμηλό βιοτικό επίπεδο
- Ανεργία ή υποαπασχόληση
- Άνιση κατανομή φυσικού πλούτου στη χώρα καταγωγής
- Η φυσική τάση του ανθρώπου για την αναζήτηση και κατάκτηση του καλύτερου
- Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ανάγκη για περισσότερα εργατικά χέρια σε βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες (που καλούν μετανάστες)
- Πολιτικά προβλήματα ή δυσχέρειες στη λειτουργική αφομοίωση εθνικών μειονοτήτων.

Παράγοντες που επηρεάζουν τη μετανάστευση:

1. Από τον τρόπο οργάνωσης της χώρας στην οποία εντάσσεται ο μετανάστης;
 - Από τα ήθη και τα έθιμα της κοινωνίας
 - Από τη νομοθετική οργάνωση, τον τρόπο λειτουργίας των θεσμών, από την αίσθηση σεβασμού προς τον άνθρωπο
 - Από τη μορφή του πολιτεύματος, από το βαθμό κοινωνικής μέριμνας και φροντίδας, από τη διάθεση προστασίας προς το μετανάστη.
2. Από τη νοοτροπία του μετανάστη:
 - Από τις ιδέες και τις πεποιθήσεις του
 - Από τις θρησκευτικές του αντιλήψεις
 - Από τη διάθεση να ενταχτεί πραγματικά στη νέα κοινωνία και να ζήσει αρμονικά με τους άλλους ανθρώπους

Επιδράσεις της μετανάστευσης:

- Η χώρα προέλευσης των μεταναστών χάνει ανθρώπινο δυναμικό

- Οι χώρες υποδοχής μεταναστών συχνά δεν είναι προετοιμασμένη για κάτι τέτοιο (δυσκολίες ενσωμάτωσης των προσφύγων με άμεσες συνέπειες την ανεργία και την εγκληματικότητα)

- Ο ίδιος ο μετανάστης υφίστανται τις περισσότερες επιπτώσεις (δυσκολίες προσαρμογής, προβλήματα επιβίωσης, περιθωριοποίηση και αναπόφευκτα ψυχολογικά προβλήματα)

Αξιίζει να σημειωθεί ότι μιλώντας για μετανάστευση εννοούμε «εσωτερική μετανάστευση» αστικοποίηση), εξωτερική μετανάστευση (μετακίνηση πληθυσμών από χώρα σε χώρα- αυτό είναι κατά βάση το κεντρικό, το σύνηθες νόημα της μετανάστευσης).

Οι θέσεις της Ελλάδας στα θέματα μετανάστευσης:

1. Ισομερής καταμερισμός δαπανών μεταξύ των κρατών – μελών. Η συμβολή του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού για τα ζητήματα μετανάστευσης και ασύλου κρίνεται μείζονος σημασίας για την Ελλάδα. Θεωρεί ότι η αντιμετώπιση ενός συλλογικού προβλήματος της Ε.Ε. από τις χώρες όπου εκφράζεται η μεγαλύτερη πίεση προϋποθέτει συλλογικότητα σε όλες τις πτυχές, άρα και στο χρηματοδοτικό. Η ελληνική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι τα κράτη – μέλη πρέπει να συνεισφέρουν για θέματα που τους αφορούν, ανεξάρτητα αν οι σχετικές δράσεις εκτελούνται στο έδαφος δικής τους χώρας. Και πρώτη φορά διαφαίνεται ότι το ζήτημα του ισομερούς καταμερισμού δαπανών το συζητούν όλοι οι αρχηγοί κρατών.

2. Ενιαία διαχείριση εξωτερικών συνόρων. Η ελληνική πλευρά υποστηρίζει ένθερμα τη συγκρότηση ευρωπαϊκής μεθοριακής φρουράς.

3. Παράνομη μετανάστευση μέσω θαλάσσης. Η Ελλάδα θεωρεί αναγκαία την ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης, έλεγχου και ανταλλαγής πληροφοριών και κρίνει απαραίτητη –

και αναγκαία – τη θέσπιση συστήματος κοινής χρηματοδότησης των πρωτοβουλιών αυτών.

4. Καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης και συνεργασία με τρίτες χώρες. Η Ελλάδα συμφωνεί με την παροχή οικονομικοτεχνικής βοήθειας για την ανάπτυξη των απαραίτητων δομών σε τρίτες χώρες έτσι ώστε να περιορίσουν τη λαθρομετανάστευση. Υποστηρίζεται επίσης ότι η Ε.Ε. πρέπει να επιβάλει ακόμη και κυρωτικά μέτρα σε επιπτώσεις που δεν υπάρχει ουσιαστική συνεργασία.

ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Κάθε κοινωνία κρίνεται από τη στάση της απέναντι στις ευαίσθητες πληθυσμιακές ομάδες της, όπως οι ηλικιωμένοι και τα παιδιά, καθώς πρόκειται για ανυπεράσπιστα άτομα που χρειάζονται την αρωγή όλων μας. Στο πλαίσιο αυτό και προς αυτή την κατεύθυνση κινήθηκε η Διεθνής κοινότητα με τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του παιδιού (1959) και τη Σύμβαση για τα δικαιώματά του (ΟΗΕ,1989).

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΠΟΥ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΕΙ Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

- Η αξιοπρεπής διαβίωση: διατροφή, στέγαση, ένδυση, ιατροφαρμακευτική βοήθεια.
- Το δικαίωμα στην εκπαίδευση, τη μόρφωση.
- Το δικαίωμα στο παιχνίδι, την ανάπαυση.
- Το δικαίωμα της εθνικότητας, η προστασία από κάθε μορφή διάκρισης (θρησκεία, φύλο, φυλή, οικονομική κατάσταση).
- Η απόκτηση ταυτότητας.
- Η προστασία από κάθε είδους εκμετάλλευση και βαρβαρότητα.
- Προστασία από το να γίνονται θύματα παραμέλησης και εγκατάλειψης.
- Η ανεμπόδιστη επαφή με τη φύση.
- Το δικαίωμα να ζουν σε ένα περιβάλλον κατανόησης, αγάπης και σεβασμού.
- Η απόλαυση της ειρήνης.
- Η απόλαυση της ιδιαίτερης φροντίδας και προστασίας σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
- Η παροχή όλων εκείνων των στοιχείων που επιτρέπουν την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε παιδιού.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑΠΙΑΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Παρά την αναμφισβήτητη πρόοδο όσον αφορά την κατοχύρωση των δικαιωμάτων του παιδιού στην εποχή μας και την ευαισθητοποίηση ατόμων και οργανώσεων, η σύγχρονη πραγματικότητα, δυστυχώς

επιβεβαιώνει τις συνεχείς παραβιάσεις τους. Αν και θεωρητικά όλοι διατρανώνουν την πίστη τους ότι τα παιδιά αποτελούν το μέλλον του κόσμου, συχνά γινόμαστε μάρτυρες αποκρουστικών παραβιάσεων. Συγκεκριμένα:

A. Στις υπανάπτυκτες χώρες

- Εκμετάλλευση παιδικής εργασίας: Πολλά παιδιά εργάζονται σε εργοστάσια έναντι πενιχρής αμοιβής για να παράγουν προϊόντα που καταναλώνει ο δυτικός κόσμος. Συχνά πωλούνται από τριτοκοσμικές χώρες ως υπηρέτες.
- Παιδική πορνεία: αποτελεί μάλιστα η πώληση παιδιών μέσω διαδικτύου για την ικανοποίηση «άρρωστων» επιθυμιών των οικονομικά ισχυρών ανθρώπων.
- Παιδική θνησιμότητα: πολλά παιδιά ζουν σε καθεστώς απόλυτης ένδειας, πεθαίνουν από πείνα, έλλειψη πόσιμου νερού, επιδημίες, φυσικές καταστροφές, λόγω άσχημων συνθηκών υγιεινής, απουσίας στέγης, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εμπόριο οργάνων.
- Αναλφαβητισμός: τα παιδιά αυτά που από μικρή ηλικία εργάζονται, φυσικά δεν απολαμβάνουν ούτε τη στοιχειώδη εκπαίδευση.
- Πόλεμοι: σε περιπτώσεις πολεμικών συγκρούσεων χρησιμοποιούν τα παιδιά είτε ως πολεμιστές, είτε ως «μονάδες» εκκαθάρισης ναρκοπεδίων, με αποτέλεσμα τον ακρωτηριασμό ή το θάνατό τους.

B. Στις αναπτυγμένες χώρες

- Τα παιδιά φτωχών οικογενειών εργάζονται, επαιτούν, πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης.
- Κακοποιούνται από τους γονείς τους ή το στενό τους περιβάλλον(ενδοοικογενειακή βία)
- Κακοποιούνται σεξουαλικά(παιδεραστία, πορνεία, πορνογραφία)
- Λειτουργικός αναλφαβητισμός σε παραμελημένα παιδιά, τα οποία δεν φοιτούν σε σχολεία.

- Παιδιά των «φαναριών»: καταναγκαστική εργασία, εκμετάλλευση, απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης, περιθωριοποίηση, κίνδυνος εμπλοκής τους σε συμμορίες (αύξηση της νεανικής παραβατικότητας).
- Αστικός τρόπος ζωής: ελάχιστοι χώροι για παιχνίδι, κακή ποιότητα ψυχαγωγίας, απομάκρυνση από τη φύση.
- Εξάρτηση από τα ναρκωτικά, κοινωνικό περιθώριο
- Διακρίσεις σε βάρος παιδιών κατώτερης οικονομικής ή κοινωνικής επιφάνειας (παιδιά μεταναστών, τσιγγάνων, φτωχών οικογενειών).

ΑΙΤΙΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

- Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, αμάθεια.
- Φτώχεια, χαμηλό βιοτικό επίπεδο, οικονομική εξαθλίωση.
- Έλλειψη δημοκρατίας: αυταρχικά καθεστώτα στα οποία απουσιάζει κάθε κοινωνική μέριμνα και σεβασμός στον πολίτη.
- Η απληστία των οικονομικά ισχυρών κρατών που τους εξυπηρετεί η κατάσταση αυτή, αφού τους τροφοδοτεί με φτηνά προϊόντα.
- Κρίση στη λειτουργία κοινωνικών θεσμών όπως η οικογένεια και το σχολείο (αδιαφορία, αυταρχισμός, ελευθεριότητα= αδυναμία διαμόρφωσης ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων)
- Ολιγωρία της πολιτείας για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και τον έλεγχο ή την παρέμβαση σε περιπτώσεις παραμέλησης των ανηλίκων.
- Απουσία ηθικών αξιών κυριαρχία της επιθυμίας για πλουτισμό, που αναστέλλει τους ηθικούς φραγμούς.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ

Α. ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τα παιδιά χάνουν την παιδικότητά τους, δεν μεγαλώνουν με ασφάλεια και αγάπη.

Εκτίθενται σε κινδύνους, εξοικειώνονται με τη βία, την αδικία, το θάνατο.

Στερούνται την ανεμελιά του παιχνιδιού, γίνονται από νωρίς σκληρά, βίαια και ανταγωνιστικά, αφού μόνο έτσι γνωρίζουν ότι μπορούν να επιβιώσουν.

Σταματώντας από νωρίς το σχολείο δεν μορφώνονται, άρα δεν αποκτούν την ευκαιρία και τα εφόδια να ξεφύγουν από την δεινή κατάσταση στην οποία βρίσκονται, δεν έχουν τα εφόδια να προοδεύσουν. Έτσι όμως καταδικάζονται σε μόνιμη ανέχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

Β. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Τα παιδιά που δεν γνωρίζουν την αγάπη αλλά που από νωρίς εθίζονται στη σκληρότητα για να επιβιώσουν, τελικά δεν μαθαίνουν να σέβονται την ανθρώπινη ύπαρξη. Οι σημερινοί βασανισμένοι θα γίνουν οι αυριανοί βασανιστές. Τα σημερινά θύματα θα γίνουν οι αυριανοί θύτες.

Η απουσία παιδείας παγιώνει τη χειραγώγηση, την έλλειψη δημοκρατίας. Μια κοινωνία με αμόρφωτους νέους δεν είναι σε θέση να εξελιχθεί και να παρακολουθήσει τις εξελίξεις, αδυνατεί να παράγει πλούτο και να ξεφύγει από τη φτώχεια.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΟΡΙΣΜΟΣ:

Ο λόγος (προφορικός : γλώσσα - ομιλία και ενδιάθετος : λογική) χαρακτηριστικό και ειδοποιός διαφορά του ανθρώπου (ως έλλογου όντος).

Ο διάλογος : Επαφή, προσέγγιση, η ιδανικότερη μορφή επικοινωνίας.

Προϋποθέτει : τη διαφωνία, την αντίθεση, την αντιπαράθεση, την άλλη άποψη και την πολυφωνία

(θέση - αντίθεση - σύνθεση).

Αποκλείει : το μονόλογο, την ύπαρξη ή την επιβολή μιας άποψης, αυθεντίας, δόγματος.

2. ΤΟΜΕΙΣ :

- Διαπροσωπικές σχέσεις (φιλικές, επαγγελματικές, οικογενειακές).
- Παιδεία.
- Επιστήμη - Φιλοσοφία - Τέχνη.
- Πολιτική.
- Διεθνείς σχέσεις.

3. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ :

I. Ατομικές :

- Γνώση του θέματος - Ενημέρωση.

Καλλιέργεια - Εγκυκλοπαιδική μόρφωση - Ευρυμάθεια.

Κοινή γλώσσα - κώδικας.

Ακριβολογία - Απουσία ασάφειας - γενικολογίας.

Κριτική ικανότητα για έλεγχο των απόψεων που αντιπαρατίθενται - ερευνητικό πνεύμα.

Δυνατότητα επιχειρηματολογίας - τεκμηρίωση των απόψεων - συγκρότηση των σκέψεων σε ορθολογικά επιχειρήματα - Πειθώ - Συγκροτημένη άποψη.

- Ήθος και ποιότητα χαρακτήρα των συνομιλητών.

Καλή πίστη / προαίρεση - Διάθεση να πείσεις και να πειστείς.

Υπομονή - κατανόηση - ψυχραιμία.

Έλλειψη εγωισμού ή πρόθεση μείωσης της προσωπικότητας του.
(«στο διάλογο δεν πάμε να σώσουμε τις απόψεις μας πάμε να σώσουμε την αλήθεια»).

θάρος της γνώμης

- Ελεύθερο πνεύμα - Ανοιχτός νους. Απελευθερωμένο από προκαταλήψεις, δεισιδαιμονίες, στερεότυπα, ταμπού, προλήψεις, αυθεντίες, δόγματα, φανατισμούς.

Πνευματική ανεκτικότητα - σεβασμός της άποψης του άλλου - διαλλακτικότητα

μετριοπάθεια (διαφωνώ με όσα λες).

II. Κοινωνικές:

- Ποιότητα της δημοκρατίας , εύρυθμη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών.

Πολυκομματισμός.

Ελευθερία λόγου.

Συμμετοχή - Αποκέντρωση - Αξιοκρατία - Συναίνεση.

- Παιδεία - Καλλιέργεια - Αγωγή→ Πάθος - Αναζήτηση της αλήθειας.

Διαμόρφωση ελεύθερων, ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων - δημοκρατικών πολιτών.

Αξίες της κοινωνικότητας, αλληλεγγύης, συμμετοχής, ενδιαφέροντος για τα κοινά.

- Φιλελευθερισμός: Κριτική, αμφισβήτηση, πίστη στις αξίες της προόδου της εξέλιξης (≠ συντηρητισμός, οπισθοδρόμηση).
Απουσία δογμάτων, φανατισμών, αυθεντιών.

Σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων και γενικότερα της αξίας
άνθρωπος.

- Πολυφωνία

Λειτουργία των Μ. Μ. Ε :

i. Απουσία λογοκρισίας - Ελέγχου.

ii. Σωστή λειτουργία (Δεοντολογία).

4. ΑΞΙΑ - ΣΗΜΑΣΙΑ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ :

Α.Επίλυση των ανθρώπινων διαφορών.

Κατανόηση - αλληλοπροσέγγιση - Ουσιαστικές ανθρώπινες
σχέσεις.

Υπέρβαση της αποξένωσης, αλλοτρίωση, των προβλημάτων
επικοινωνίας.

Περιορισμός των συγκρούσεων, της βίας, της επιβολής.

Β.Προώθηση της ανθρώπινης σκέψης.

Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας - Πνευματική άσκηση.

Γ.Παιδαγωγικό μέσο: προϋπόθεση για μετάδοση - μεταφορά
ουσιαστικής γνώσης, την αφομοίωση, την κατανόηση, την
εμπέδωση, την κριτική επεξεργασία της γνώσης.

Δ.Διαμόρφωση ελευθέρων πνευμάτων, που κρίνουν, συγκρίνουν,
αμφιβάλλουν, αμφισβητούν, αναλύουν, αναθεωρούν,
ερμηνεύουν, αξιολογούν.

Ανεξαρτησία σκέψης.

Ε.Προσέγγιση της αλήθειας (δεν υπάρχει μια αλήθεια για ένα
θέμα.). Προώθηση της επιστήμης, της γνώσης, της φιλοσοφίας,
της τέχνης μέσα από πρόοδο - εξέλιξη.

ΣΤ.Κατοχυρώνει και προωθεί τη δημοκρατία.

Εύρυθμη λειτουργία των θεσμών - Περιορίζει τις κοινωνικές
τριβές - Εξασφαλίζει την κοινωνική συναίνεση.

Βοηθά στην επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων χωρίς τη
χρήση βίας, επιβολής αυταρχισμού, αποκλείει το συγκεντρωτισμό
και την αυθαιρεσία.

Βοηθά συνήθως στην εξεύρεση της ιδανικότερης, δικαιότερης, περισσότερο αποδεκτής λύσης (αφού συνυπολογίζονται όλα τα δεδομένα, όλες οι παράμετροι, λαμβάνονται υπόψη όλες οι απόψεις).

Ενθαρρύνεται η συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Η συμβολή τους προσδίδει κύρος και βάθος στο δημοκρατικό πολίτευμα.

Δυνατότητα έγκυρης και πλατιάς ενημέρωσης των πολιτών.

Δυνατότητα να κρίνουν αντικειμενικά και να επιλέγουν ορθά.

Ζ.Επίλυση των διαφορών μεταξύ εθνών - κρατών. Προϋπόθεση για εδραίωση της ειρήνης, της παγκόσμιας συνεργασίας, της αρμονικής συνύπαρξης της αποφυγής του πολέμου.

5. Αντιζυγία - Περιορισμός του θέματος:

Ο ουσιαστικός διάλογος αποτελεί αξία καθεαυτή. Όταν όμως δεν τηρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις ο διάλογος δεν είναι εποικοδομητικός, πραγματικός διάλογος → αυτοαναιρείται και εκφυλίζεται μετατρέπόμενος σε μονόλογο ή σε ανούσια φλυαρία. [εγωισμός - φανατισμός → αντιδικία - σύγκρουση ≠ όχι διάλογος.

Άγνοια - αμάθεια - διαφορά πνευματικού επιπέδου → Έλλειψη επαρκούς αντιπαράθεσης - Μονόλογος.

Έλλειψη πολυφωνίας – λογοκρατία → Μονόλογος.

Έλλειψη σαφώς καθορισμένων στόχων ή συγκεκριμένου θέματος → Φλυαρία χωρίς νόημα και αποτέλεσμα.

6. ΣΗΜΕΡΑ:

Η εποχή μας: εποχή «αντιδιαλεκτική». Οι άνθρωποι δεν έχουν τη διάθεση να επικοινωνήσουν και να διαλεχτούν (αποξένωση, αλλοτρίωση) εποχή έκπτωσης των αξιών, παρακμής των ιδεολογιών → Αδιαφορία για την αντιπαράθεση ιδεών ≠ Παρόλα αυτά η αναγκαιότητα του διαλόγου ιδιαίτερα επίκαιρη σήμερα :

i. Υπέρβαση της απομόνωσης, της αλλοτρίωσης, της

αποξένωσης, της βίας που μαστίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες.

ii. Επίλυση των πανανθρώπινων προβλημάτων της εποχής που

είναι ιδιαίτερα οξυμένα (λόγω της πολυπλοκότητας των δομών, των αυξημένων απαιτήσεων της σύγχρονης ζωής της σοβαρότητας των προβλημάτων όπως το οικολογικό, οι μεγαλουπόλεις, τα ναρκωτικά κ.λ.π).

iii. Εδραίωση της παγκόσμιας ειρήνης.

Υπόδειγμα θέματος για το διάλογο :

«Ο ουσιαστικός διάλογος εξαρτάται από ορισμένες προϋποθέσεις, τόσο κοινωνικές, όπως για παράδειγμα η απουσία αυταρχισμού, η ελευθερία λόγου, οι δημοκρατικοί θεσμοί, όσο και ατομικές, όπως η προσωπικότητα και η συμπεριφορά των ομιλούντων. Να αναλύσετε τις προϋποθέσεις αυτές και να δείξετε πώς συμβάλλουν στην επιτυχία του διαλόγου».

ΣΧΟΛΕΙΟ – ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΘΕΜΑ: Στον αιώνα της πληροφορικής και της επανάστασης στο χώρο των Μ.Μ.Ε., το σχολείο έχει πάψει προ πολλού να αποτελεί τον κύριο φορέα μετάδοσης της γνώσης και κοινωνικοποίησης των νέων ανθρώπων. Μάλιστα πολλοί, ιδιαιτέρως από το χώρο της εκπαιδευτικής κοινότητας, αποδίδουν στα Μ. Μ. Ε. μερίδιο ευθύνης για την κρίση που διέρχεται ο εκπαιδευτικός θεσμός στις μέρες μας. Αφού σχολιάσετε την παραπάνω άποψη, να διατυπώσετε τις προσωπικές σας θέσεις σχετικά με το θέμα και να προτείνετε τρόπους, που να συντελούν στη γόνιμη και ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ σχολείου και Μ.Μ.Ε.».

1. Εισαγωγική ένταξη: Η τεράστια παιδευτική συμβολή των Μ. Μ. Ε. : «Οι γνώσεις, οι ευαισθησίες που οι γονείς και οι δάσκαλοι εντύπωναν στα παιδιά, χρησιμοποιώντας ως μέσο το λόγο, τον πίνακα, την ανάγνωση, την ανθρώπινη επαφή και επικοινωνία, δεν αποτελούν σήμερα συμπλέοντα μόρια που ψάχνουν να βρουν συνδετικό ιστό μέσα στον απρόσωπο καταιγισμό των πληροφοριών που παρέχουν τα Μ. Μ. Ε.»

2. Τα προβλήματα: εντοπισμός και περιγραφή του → Η κρίση της παιδείας και του σχολείου. Το σχολείο προσκολλημένο στο «γαλαξία Gutenberg» κατά τον Μ. Μ. Lubas. Η ιστορία κάθε κουλτούρας είναι η ιστορία των μέσων μετάδοσης τους:

1. Φωνητικά ρήματα (προϊστορία) → μνήμη

2. Γραφή → ορθολογισμός (γαλαξίας Γούτεμπεργ)

3. Ηλεκτρονικά μέσα (γαλαξίας Μαρκόνι)

«Τα περισσότερα σχολεία, παρά τις σημαντικές προόδους που έχουν πετύχει στους τομείς της αρχιτεκτονικής και της παιδαγωγικής, ξοδεύουν όλο και περισσότερο χρόνο και δυνάμεις στο να ετοιμάζουν οι μαθητές για ένα κόσμο που πια δεν υπάρχει»

Συνέπειες:

Νοσηρή επίδραση στην ψυχοσωματική υγεία των παιδιών

- Εκνευρισμός
- Βίαιη εισαγωγή στον κόσμο των ενήλικων
- Επιθετικότητα
- Παθητικότητα → άρνηση ενεργητικής συμμετοχής

Επίδραση στην πνευματική τους κατάσταση

- Αδυναμία συγκέντρωσης
- Αδυναμία έκφρασης και γλωσσική εκπτώχευση
- Πνευματική οκνηρία → ψευδαίσθηση γνώσης → δυσδιάκριτα τα όρια μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας.

Τα αίτια:

- Γνώση επιφανειακή, ασύνδετη, ασυνεχής
- Ηθική επίδραση:
- Καταργεί την προσπάθεια → λογική της ευκολίας και της προχειρότητας
- Ηδονιστικός χαρακτήρας → αξίες και μοντέλα ζωής αμφίβολης ποιότητας, νοσηρά
- Αναπαραγωγή της ιδεολογίας των κρατούντων

Η αληθινή αιτία της σύγκρουσης σχολείου – Μ. Μ. Ε.

i. Στον αληθινό κόσμο της εικόνας – ήχου – κίνησης αντιπαρατίθεται ο λόγος και η στατικότητα του παραδοσιακού σχολείου

ii. Τα Μ. Μ. Ε. προσφέρουν ξεκούραση και ψυχαγωγία. Το παραδοσιακό σχολείο στηρίζεται στην προσπάθεια και στις κοπιαστικές διαδικασίες.

iii. Το σχολείο προτείνει μοντέλα μέσα από το χώρο της ιστορίας – τα Μ. Μ. Ε. αντλούν τα θέματα τους από το χώρο της επικαιρότητας και της καθημερινής ζωής.

Συμπέρασμα: Είναι ανάγκη όχι να απορρίψουμε απλοϊκά και μανιχαϊστικά τα Μ.Μ.Ε. Οι αιτίες είναι πολυσύνθετες – πολυδιάστατες – πολύπλοκες. Εξαρτώνται από το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων. Ανάγκη για κριτική στάση και απομίμηση / εντοπισμό των θετικών και αρνητικών του κάθε μέσου.

- Τα Μ.Μ.Ε. προβάλλουν την κυρίαρχη ιδεολογία αλλά και το σχολείο εν πολλοίς επίσης.
- Τα Μ. Μ. Ε. έχουν βεβαίως αρνητικές επιδράσεις αλλά τα σημερινά παιδιά χάρη σ' αυτά:
 - i. Τα σημερινά παιδιά χάρη σε αυτά γνωρίζουν τόσα που ούτε να ονειρευτούν θα μπορούσαν να ονειρευτούν οι γονείς τους (άνοιγμα οριζόντων → ένας πλατύτερος κόσμος)
 - ii. Τα παιδιά ανεξάρτητα από κοινωνικοοικονομική τάξη παρακολουθούν το ίδιο θέαμα – ψυχαγωγία
 - iii. Τα Μ. Μ. Ε. συνεπιδρούν μαζί με πολλούς παράγοντες (π. χ. η βία δεν είναι μόνο τηλεοπτική μίμηση, αλλά και απόρροια του περιβάλλοντος, στο οποίο ζουν)

Προτάσεις:

- Το σχολείο μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ειρηνική συνύπαρξη και τη γόνιμη συνεργασία ανάμεσα στον κόσμο της εκπαίδευσης και τον κόσμο των Μ. Μ. Ε. Γιατί το σχολείο έχει τη δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας. Το πρόβλημα των παιδιών δεν είναι η πληροφόρηση (καταιγίζονται καθημερινά από πληθώρα πληροφοριών)
- Άρα το σχολείο πρέπει όχι απλά να εφοδιάζει με γνώση, αλλά να εξοπλίζει με κατάλληλους μηχανισμούς αποκωδικοποίησης, οργάνωσης και ερμηνείας των πληροφοριών. Καλλιέργεια κριτικής σκέψης, δημιουργικής φαντασίας, κατάκτηση της γλωσσικής έκφρασης, διατύπωση και παρουσίαση τεκμηριωμένων απόψεων.
- Ο δάσκαλος στο νέο ρόλο του: όχι μεταφορέας γνώσεων, αλλά ρυθμιστής και εμπυχωτής.

- Τα σχολεία να «ανοιχτεί» προς τα Μ. Μ. Ε. , να προσπαθήσει να τα κατανοήσει και να τα εντάξει στο πρόγραμμα του, να μάθει στους μαθητές να «διαβάζουν», να αναλύουν και να κατανοούν τις εφημερίδες και την τηλεόραση. Απαραίτητη η διδασκαλία της τηλεοπτικής γλώσσας στα σχολεία, η δυνατότητα να την προσεγγίζουν κριτικά.
- Αποκρυπτογράφηση των μηνυμάτων.

Επίλογος – Συμπέρασμα:

Τα Μ.Μ.Ε ούτε «καλά» ούτε «κακά» είναι μια δύναμη και αντανάκλαση μιας πραγματικότητας. «Επειδή είναι δυνατόν να παιδευστούν, εκπαιδευστούν και παραπαιδευστούν, μορφώνουν, διαμορφώνουν και παραμορφώνουν»

(J. Provan).

Η νέα γενιά πρέπει να εξοπλιστεί με τα κατάλληλα εφόδια για την καλύτερη χρήση τους και το σχολείο πρέπει να συμβάλλει σ' αυτό. Η ανάγκη σήμερα προβάλλει επιτακτική όσο ποτέ άλλοτε.

ΠΡΟΤΥΠΑ

ΠΡΟΤΥΠΟ: Οτιδήποτε μπορεί να χρησιμεύσει ως υπόδειγμα ή ως μοντέλο για μίμηση.

Διασάφηση: Δεν πρέπει να συγχέουμε εννοιολογικά τους όρους πρότυπο και ιδανικό. Το ιδανικό είναι υψηλός στόχος τον οποίο επιδιώκει το άτομο, ενώ το πρότυπο είναι κάτι που το ακολουθεί το άτομο και χρησιμεύει ως υπόδειγμα του. Το ιδανικό, επομένως, προϋποθέτει συνηθέστατα και κάποιο πρότυπο.

ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ: Πρότυπα μπορούν να υπάρξουν σε όλους τους τομείς και σε όλες τις δραστηριότητες του ατόμου. Επισημαίνουμε μερικού τομείς αναφοράς προτύπων:

- Στον οικονομικό, κοινωνικό, πνευματικό – επιστημονικό, ηθικό, θρησκευτικό και πολιτικό τομέα.
- Στις εικαστικές τέχνες.
- Στη γλυπτική και αρχιτεκτονική: το πρόπλασμα.
- Στον τεχνολογικό τομέα: προπαρασκευασμένος τύπος που χρησιμεύει ως υπόδειγμα για την κατασκευή άλλων ομοίων.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ: Κάθε εποχή έχει τα δικά της πρότυπα, που διαμορφώνονται από τις κρατούσες συνθήκες και την εξέλιξη του πολιτισμού της. Ενδεικτικά επισημαίνουμε πρότυπα διάφορων εποχών.

- Στους Ομηρικούς χρόνους πρότυπο αποτελούσε ο ανδρείος, ο γενναίος στη μάχη. Επίσης πρότυπο αγωγής αποτελούσε το περίφημο: «μύθων τε ρητήρ έμενναι και πρηκτηρά τε έργων» (=να είναι και στο λόγο ικανός και στα έργα άξιος).
- Στην κλασική Αθήνα πρόβαλε ως πρότυπο ο καλός καγαθός πολίτης.

- Στην Αναγέννηση πρότυπο αποτελούσε ο Πανεπιστήμων, ο homo universalis· το άτομο που με την αξιοποίηση των σωματικών, των νοητικών και ολοκληρωμένη προσωπικότητα.
- Στην εποχή του Διαφωτισμού πρότυπο αποτελούσε ο ορθολογιστής και ο ελεύθερος Άνθρωπος.
- Στην εποχή μας επικρατεί σύγχυση ως προς τα πρότυπα. Ως επικρατέστερο πρότυπο προβάλλει το άτομο που διαθέτει οικονομική ισχύ, ο οικονομικά επιτυχημένος, ο homo economicus και ο homo consumens.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Οι συντελεστές που συμβάλλουν στη δημιουργία προτύπων είναι πολλοί και σχετίζονται σχεδόν με όλες τις πλευρές της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Επισημαίνουμε τους κυριότερους:

- Η οικογένεια: Τα παιδιά είναι μιμητικά, και γι' αυτό οι γονείς με τη συμπεριφορά τους αποβαίνουν θετικά ή αρνητικά πρότυπα.
- Το σχολείο. Με το περιεχόμενο σπουδών αλλά και τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών δημιουργούνται πρότυπα για τους νέους.
- Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με την προβολή έργων και τη δημιουργία ηρώων.
- Το κοινωνικό περιβάλλον: φιλίες, διαπροσωπικές σχέσεις, επαγγελματικό περιβάλλον.
- Οι πολιτικοί: Η στάση των πολιτικών απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις πολιτικές αξίες, γενικότερα, καθορίζει και διαμορφώνει αντίστοιχα πολιτικά πρότυπα.
- Πολιτιστικό παρελθόν: η παράδοση, η ιστορία...
- Πολιτιστικοί φορείς: θέατρο, κινηματογράφος, τέχνες...

ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Στην εποχή μας, όπως και σε κάθε εποχή, υπάρχουν τόσο θετικά, όσο και αρνητικά πρότυπα. Αναφερόμαστε στα κυριότερα:

Α. Θετικά πρότυπα:

- Πνευματικοί άνθρωποι που δεν είναι κλεισμένοι στο «γυάλινο πύργο» τους, αλλά αγωνίζονται για την καλυτέρευση της κοινωνίας.
- Επιστήμονες, που θέτουν τη ζωή τους στην υπηρεσία της επιστήμης και της ανθρωπιάς.
- Προσωπικότητες, που επιτελούν το χρέος τους και θυσιάζονται για την εξυπηρέτηση του συνανθρώπου, του κοινωνικού συνόλου και του έθνους.
- Θρησκευτικοί ηγέτες, που απαλλαγμένοι από ακρότητες, προσπαθούν με ήρεμο τρόπο να περάσουν μηνύματα για την καλυτέρευση της ζωής του ανθρώπου.
- Σεμνοί άνθρωποι, που με τον τρόπο ζωής του υλοποιούν το περιεχόμενο των εννοιών ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, ανθρωπιά, μέτρο και ηθική ζωή γενικότερα.

Β. Αρνητικά:

- Ο οικονομικά επιτυχημένος άνθρωπος. Αποτελεί ιδεώδες πρότυπο ο άνθρωπος που μπορεί και εξασφαλίζει οικονομικό κέρδος εύκολα, γρήγορα και χωρίς ηθικές αναστολές.
- Αστέρες του κινηματογράφου, της μουσικής και του αθλητισμού, που εξασφαλίζουν επωνυμία, δόξα, κύρος και υψηλές οικονομικές αμοιβές, χωρίς να ενδιαφέρονται για την πνευματική τους ανάπτυξη και τον τρόπο ανάδειξής τους.
- Χαρισματικοί πολιτικοί ηγέτες, που διαθέτουν πειθώ και μαγνητίζουν τα πλήθη, ανεξάρτητα με το αν χρησιμοποιούν ξύλινη γλώσσα, αποπροσανατολιστικά συνθήματα και δημαγωγική συμπεριφορά.

- Εξειδικευμένοι επιστήμονες, που εξασφαλίζουν κοινωνικό κύρος και υψηλές οικονομικές αποδοχές, χωρίς, πολλές φορές, να τους ενδιαφέρει η ευρύτερη ανθρωπιστική καλλιέργειά τους.
- Ψευτοδιανοούμενοι που, επειδή δεν έχουν να παρουσιάσουν ουσιαστικό πνευματικό έργο, ασκούν εναντίον των δοκιμασμένων και καθιερωμένων αξιών της ζωής και παρουσιάζονται ως προοδευτικοί και ως σωτήρες της εποχής μας.
- Περιθωριακοί τύποι, που με την άρνηση τους να ενταχθούν στην κοινωνική ζωή και να συμβάλλουν στην καλυτέρευση της καταντούν αμφισβητίες και αποτελούν πρότυπα για μια μικρή, ευτυχώς, μερίδα της νεολαίας μας.

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Οι επιδράσεις των αρνητικών προτύπων είναι πολλές και δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που αποβαίνουν καταλυτικές τόσο για τη ζωή των νέων, όσο και για τη λειτουργία της κοινωνίας. Σταχυολογούμε τις κυριότερες επιδράσεις των αρνητικών προτύπων:

Α. Για το άτομο:

- Δημιουργούν καταναλωτικό πνεύμα και προσδένουν το άτομο στο άρμα του ευδαιμονισμού.
- Αποπροσανατολίζουν πνευματικά τους νέους, δεν αφήνουν περιθώρια πρωτοβουλιών, περιορίζουν τον πνευματικό τους ορίζοντα και γενικότερα αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για την ανάπτυξη της κρίσης
- Δε συμβάλλουν στην πολιτιστική πρόοδο, γιατί οδηγούν στη στείρα μίμηση, στην αντιγραφική αναπαραγωγή και στην υιοθέτηση θολών πνευματικών ρευμάτων.
- Δε διευκολύνουν την ομαλή συνύπαρξη των ατόμων και αποτελούν τροχοπέδη στην κοινωνική συνεργασία. Είναι, φυσικά, αδύνατο τα άτομα που ακολουθούν αρνητικά κοινωνικά πρότυπα να διαμορφώσουν κοινωνική συνείδηση.

- Δημιουργούν ανθρώπους με μειωμένη ηθική συνείδηση, γιατί οδηγούν στο ψεύδος, στην απάτη, στην ενεργοποίηση των παθών και στην υιοθέτηση της απάνθρωπης αντίληψης: «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».
- Οδηγούν στην ψυχική ανελευθερία, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνονται οι ελεύθερες επιλογές και να καταντά το άτομο εξαρτημένο. Επόμενο είναι να οδηγούν και σε νόθες μορφές ψυχαγωγίας.
- Δημιουργούν άγχος και ψυχολογικά προβλήματα στα νεαρά άτομα, γιατί αγωνιούν μήπως δεν κατορθώσουν να προσαρμοστούν στα πρότυπα τους.
- Οδηγούν στο φανατισμό, στο δογματισμό, στην προκατάληψη και, πολλές φορές, στον ακραίο εθνικισμό και στο ρατσισμό.
- Εκτρέφουν φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, όπως είναι η βία, το έγκλημα και τα ναρκωτικά.
- Επιφέρουν σύγχυση ανάμεσα στα ιδανικά και στα αρνητικά πρότυπα.

Β. Για την κοινωνία:

Προκαλείται κοινωνική δυσλειτουργία, που επιφέρει τα εξής αρνητικά αποτελέσματα:

- Οικονομική εκμετάλλευση του συνανθρώπου, ανταγωνιστικό πνεύμα, δυσκολίες στη συνεργασία.
- Κρίση κοινωνικών θεσμών, όπως οικογένεια, φιλία, συνεργασία, συνέπεια.
- Αντικοινωνικές εκδηλώσεις και αναστάτωση του κοινωνικού συνόλου.
- Διερεύνηση του χάσματος γενεών: ασυνεννοησία, αντιπαραθέσεις μεταξύ νέων και μεγαλύτερων, καταλυτική αμφισβήτηση.

- Κρίση του πολιτικού συστήματος: αναρχικές εκδηλώσεις, περιφρόνηση της πολιτικής λειτουργίας και αδιαφορία για τους θεσμούς.
- Αδυναμία της πολιτείας να χρησιμοποιήσει δημιουργικά ένα μέρος της νεολαίας της.

ΤΟ ΥΓΙΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΑΣ

Η εποχή μας μαστίζεται από πολλά ατομικά και κοινωνικά προβλήματα. Για να βρει ο άνθρωπος της εποχής μας τον ορθό δρόμο και να απαλλαγεί από τα οξυμένα προβλήματα, οφείλει να υιοθετήσει υγιή πρότυπα. Ένα από τα πρότυπα αυτά εκτιμούμε πως είναι το πρότυπο του ολοκληρωμένου ανθρώπου, που προσεγγίζει στο πρότυπο του «καλού κάγαθου» πολίτη, όπως το είχαν οριοθετήσει οι Αθηναίοι τον 5^ο π. Χ. αιώνα. Επισημαίνουμε τα κυριότερα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένας άνθρωπος, ώστε να θεωρείται ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Στον πνευματικό τομέα:

- Κρίση, φαντασία, δυνατότητα σφαιρικής εξέτασης των καταστάσεων.
- Αυτοπροσδιορισμός, αυτογνωσία, ετερογνωσία, ανθρωπογνωσία.
- Ευρύτερα πνευματικά ενδιαφέροντα και όχι μόνο στυγνή εξειδίκευση.
- Να απορρίπτει την άποψη «η επιστήμη για την επιστήμη» και να διαθέτει τις γνώσεις του για το καλό του κοινωνικού συνόλου.

Στον κοινωνικό τομέα:

- Δυνατότητα εύκολης πρόσβασης από το «εγώ» στο «εμείς». Ομαλές διαπροσωπικές σχέσεις και καλλιέργεια των αναγκαίων όρων της κοινωνικής ζωής, όπως είναι ο διάλογος,

η αλληλεγγύη, η συνεργασία, η διαλλακτικότητα και η ευγένεια.

- Άσκηση αυτοκριτικής, αναγνώριση σφαλμάτων, διάθεση για εξάλειψη ελαττωμάτων.
- Αποβολή του ατομισμού, εγωισμού και φανατισμού.
- Ανεπτυγμένη κοινωνική συνείδηση, συμμετοχή στα κοινά, προώθηση του κοινωνικού συμφέροντος έναντι του ατομικού

Στον ηθικό τομέα:

- Ηθική συνείδηση, ηθική βούληση, ηθική ελευθερία.
- Ανθρωπιά, αντιμετώπιση του ανθρώπου ως αξίας και όχι ως μέσου, ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, συνέπεια, μεταβολή της θεωρίας σε πράξη, χρήση του μέτρου.
- Απαλλαγή από πάθη και σκοτεινές ορμές. Αποβολή του καταναλωτικού πνεύματος και του υλικού ευδαιμονισμού. Οι στόχοι του να αποβλέπουν στη διαμόρφωση του «είναι» και όχι στην αύξηση του «έχειν».

Στον ψυχολογικό τομέα:

- Ψυχική ηρεμία, ψυχική ισορροπία, απαλλαγή από συμπλέγματα.
- Εξευγενισμός συναισθηματικός κόσμος.
- Αισιοδοξία, ψυχική γενναιότητα, αγωνιστικότητα, αυτοπεποίθηση, υπομονή και επιμονή.
- Ψυχολογική ελευθερία, απαλλαγή από εξαρτήσεις.

Στον πολιτικό τομέα:

- Δημοκρατικό φρόνημα, σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα, πειθαρχία στους θεσμούς, ορθή οριοθέτηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- Συμμετοχή στο «πολιτικό γίγνεσθαι» και αποφυγή της πολιτικής αλλοτρίωσης.

Στον εθνικό τομέα:

- Αγάπη προς το έθνος, χωρίς όμως να φτάνει σε ακραίες εθνικιστικές και ρατσιστικές αντιλήψεις.

Στον πολιτιστικό τομέα:

- Αισθητική καλλιέργεια, αγάπη για τις Τέχνες και τα Γράμματα.
- Σεβασμός στα υγιή στοιχεία της παράδοσης, χωρίς να φτάνει στην προγονολατρία.

Στον πανανθρώπινο τομέα:

- Καταβολή προσπαθειών για τη ειρηνική συνύπαρξη και συναδέλφωση των λαών.
- Αγώνας για την καταπολέμηση της πείνας και της δυστυχίας στον τρίτο κόσμο.
- Αναπτυγμένη οικολογική συνείδηση.
- Ενδιαφέρον για την καταπολέμηση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας, όπως είναι η διεθνής τρομοκρατία, τα ναρκωτικά και άλλες εξίσου σοβαρές διεθνείς καταστάσεις.

Στον επαγγελματικό τομέα:

- Αντιμετώπιση του επαγγέλματος όχι μόνο ως βιοποριστικής ενασχόλησης, αλλά και ως δυνατότητας για κοινωνικά προσφορά.

Στο βιολογικό – σωματικό τομέα:

- Συνειδητοποίηση της άποψης «Νους υγιής εν σώματι υγιεί». Μόνο όταν υπάρχει υγιές σώμα, το άτομο μπορεί να επιδοθεί απερίσπαστα στις πνευματικές, κοινωνικές, ηθικές, πολιτικές και άλλες υποχρεώσεις.